

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Regula Morum. Sive Dictamen Conscientiæ

**Babenstuber, Ludwig
Reichlin, Alphons
Hepper, Johann Baptist**

Salisburgi, 1697

§. V. Utrùm teneamur confiteri peccata dubia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39970

§. V.

Utrum teneamur confiteri peccata dubia?

SUMMARIUM.

38. Explicatio terminorum. 39. Separantur certa ab incertis, & proponitur status *Questionis*. 40. Fundamentum sententia negativa ex auctoritate. 41. Fundamenta ex ratione. 42. Statuitur sententia affirmans, & probatur primo ex antiquissimo usu, & praxi Ecclesie. 43. Repellitur duplex *Adversariorum* responsio. 44. Probatur communis sententia Secundo auctoritate Concilij Trident. & refelluntur responsiones contrariae. 45. Probatur eadem sententia tertio ex obligatione procurandi justificationem ante sumptionem S. Eucharistiae. 46. 47. Solvuntur fundamenta sententia negativa.

XXXVIII. **V**ltimum est hanc difficultatem impræsentiarum paucis discutere: cum & ipsa ad dubiam Conscientiam vel maxime pertineat. Igitur ex dictis *a* I. §. I. n. 4. Notandum est primo, dubium negativum esse, quod accidit ex defectu omnis motivi tam ad assensum, quam ad dissensum impellentis. Dubium verò positivum esse, quod oritur ex æqualitate motivorum, & rationum utranlibet partem contradictionis pari efficacia suadentium. Porro motiva vel sunt sufficientia ad probabile iudicium de utraque, vel alterutra parte ferendum, vel in sufficientia? Si hoc posterius, constituent dubium positivum verè, & propriè dictum, quod in cit. §. exposuimus. Si prius, dubium erit impropriè dictum. Non ignoro, ab alijs aliter exponi hæc dubia, dum dubium negativum vocant id omne, quod provenit vel ex defectu, vel ex insufficientia motivorum ad iudicandum. Dubium verò positivum volunt esse illud, quod oritur ex æquali probabilitate motivorum sufficientium ad ferendum prudens iudicium de partibus contradictionis. quod nobis est dubium impropriè dictum. Quidquid sit de modo loquendi, in re non dif-

fidemus. Notandum secundo, dubium positivum aliquando vocari probabile, aliquando improbabile. Dubium probabile idem est quod dubium prudens, & rationabile, sive dignum viro prudente. Hoc toties contingit, quoties dubitans positivè non habet urgens motivum deponendi dubium. Atque hinc colliges, dubitare probabiliter non esse idem, ac assentiri probabiliter; sed esse dubitare prudenter. neque enim assensus confundi debet cum dubitatione. Dubium improbabile est idem, quod dubium imprudens vel irrationabile, dum nempe dubitans habet fundamentum urgens ad non dubitandum, vi cuius possit esse certus, aut ferè certus de objecto, & nihilominùs dubitat: sicut solent scrupulosi. Notandum tertio, tripliciter posse aliquem dubitare de peccato. Primo. An illud commiserit. v. g. an consenserit tentationi libidinosa? Secundo. An id, quod scit se commississe, sit mortale, vel veniale? Tertio. An id, quod certo scit, se commississe, & esse peccatum mortale, fuerit confessus?

XXXIX. Suppono jam primo, peccatum mortale dubium dubio improbabili, in quo dubitans habet fundamentum urgens ad judicandum, quòd peccaverit, & nihilominùs dubitat, esse confitendum: dubium verò dubio improbabili, in quo adest fundamentum urgens ad judicandum, quòd non sit commissum, non esse confitendum. Ratio primi est: quia sic dubitans non habet ullum rationabile motivum, ex quo possit præsumere, se esse innocentem. Unde titulus possessionis ei nihil suffragatur. Ratio secundi est: quia tale dubium non differt à scrupulo. Atqui scrupulos, ut infra videbimus, non tenemur confiteri; ergo. Suppono secundo, dubitantem impropriè propter motiva utrimque probabilia hinc stantia pro existentia, illinc pro non existentia peccati, non teneri ad ejus confessionem: Ratio est, quia licitè sequitur sententiam probabilem, etiam minùs tutam: ut deinde videbimus.

bimus.

bimus. Idem est, quando sic dubitas, an peccatum, quod certò commisisti, fuerit mortale? vel aliquando clavibus subjectum? Suppono tertio, eum, qui certus est de peccato commisso, dubius autem dubio propriè dicto, an illud fuerit confessus? obligari ad confitendum. Ratio est: quia tunc præceptum integrè confitendi est in certa possessione obligationis; dubia verò ejus impletio. His positis, punctum controversiæ in eo consistit, an, quando dubitas dubio propriè dicto, sitne peccatum à te commissum? vel sitne mortale, aut veniale? tenearis id confiteri?

XL. Negat absolutè Caramuel apud Joan. de Cardenas *tract.* 6. *disp.* 46. c. 1. idem docet Ægid. Coninck. *de Pœnit. disp.* 7. *dub.* 8. Petrus Marchant. *trib. p. 1. tract.* 5. *tit.* 4. *q. 5. concl.* 1. & 2. ut refert Sporèr *parte 3. Tyroc. c. 2.* alios plures, qui favent huic sententiæ, vel subscribunt ut probabili, congerit Ardekin. *Theolog. trip. parte. 3. tract.* 1. *q. 19.* immò Caramuel citat pro ea 22. Authores, ex quibus tamen Cardenas ei plures non concedit, quàm octo. Primum fundamentum hujus doctrinæ desumitur ex Conc. Trid. *sess.* 14. c. 5. ubi asserit, *ea tantum peccata in confessione explicanda esse, quorum quis Conscientiam habet.* Item ea, quibus quis Dominum & Deum suum mortaliter offendisse meminerit. Reliqua autem peccata, que diligenter cogitanti non occurrunt, eadem confessione inclusa intelligi. Atqui (subsumitur) qui dubitat, an peccaverit? non meminit, se DEUM mortaliter offendisse: quia verbum *memini* omnem dubitationem excludit. Item: non habet Conscientiam peccati, de quo dubitat, an commiserit? quia habere Conscientiam peccati est esse conscius peccati. Sed dubius, an peccaverit, non est sibi conscius peccati: quia *esse conscius* importat scientiam & certitudinem. Ergo qui ita dubitat, non tenetur confiteri.

XLI. Arguitur secundo rationibus. Prima est. Tribunal

R 3

Pæ-

Pœnitentiæ est analogum tribunali forensi & litigioso. Atqui in nullo tribunali forensi admitti debent accusationes de criminibus aëtori dubijs. sanè non audiretur à iudicibus, qui diceret: *appello de homicidio Cajum, quia dubito, an occiderit?* Appello Titium de furto equi; *quia ipse fortè abegit.* Ergo nec in tribunali Pœnitentiæ admitti debent accusationes de peccatis dubijs. Secunda. non est æquum, ut quis in foro externo subeat pœnam certam, antequàm sit convictus de crimine: ergo nec in Tribunali Confessionis. Atqui dubius, an peccaverit mortaliter? non est convictus de crimine: ergo non est æquum, ut subeat certam pœnam. Ergo non teneur in tali dubio confiteri. quia alioquin deberet subire certam pœnam, videlicet Pœnitentiam, de crimine non convictus. Tertia. Christus instituit Sacramentum Pœnitentiæ tanquam secundam in naufragio tabulam, & ut necessarium hominibus lapsis post baptismum. ergo id non instituit ut necessarium illis, de quibus dubitatur, an sint lapsi? probo conseq. quia tales non possunt dici cum veritate lapsi, neque præsumi. Cùm factum in dubio non debeat præsumi, sed probari. Atqui de illo, qui dubitat, an peccaverit mortaliter? dubitatur, an sit lapsus? ergo. Quarta. *In dubio melior est conditio possidentis.* Item. *In dubio favendum est reo. nec quisquam præsumitur malus, donec probetur.* &c. Atqui dubius, an peccaverit? est in certa possessione suæ innocentia, illaque spoliari per superventum dubij non debet. Neque potest probari nocens. ergo est melioris conditionis, quàm præceptum confitendi incertum. Atque adeò judicare potest, se esse innocentem, & non obligatum ad confessionem peccati dubij. Quinta. Præceptum incertum non obligat: sed præceptum confitendi peccata dubia est incertum: ergo non obligat. Ma. constat, quia hujusmodi præceptum non est sufficienter promulgatum, mi. prob. præceptum, quod plures graves Theologi negant, esse

esse certum, vel omninò judicant, non existere, est incertum: sed plures graves Theologi negant, præceptum confitendi peccata dubia esse certum, immò judicant, omninò id non existere, ut visum est *msm præc.* ergo est incertum.

XLII. His neutiquam obstantibus, sententia affirmans, dubitantem dubio propriè dicto, sive probabili, an peccatum aliquod commiserit? vel an id, quod commisit, mortale sit, an veniale? teneri confiteri, adstruenda est omnibus modis, cum sit communissima & ferè omnium paucis exceptis. Quare prætermittenda auctoritate, quam huic antiquissimæ doctrinæ summam conciliat ingens multitudo gravissimorum Doctorum, probatur sententia affirmativa primo. Certum est, Christum ita potuisse instituire Sacramentum Pænitentiae, ut ejus Tribunali necessariò subijcerentur peccata mortalia, non tantùm certa, sed etiam dubia, non obstante regula Juris: *in dubio melior est conditio possidentis.* Nam & summus Pontifex eo principio non attento ligare potest libertatem fidelium; ut patet in dubio perpetrati homicidij, ubi sacerdos jubetur se reputare irregularem, atque adeò privatur possessione libertatis. Atqui Christus ita instituit Sacramentum Pænitentiae; ergo peccata mortalia dubia confiteri tenemur. *mi. prob.* Usus antiquissimus, communis, & perpetua fidelium praxis ac consuetudo, cujus initium in lege nova ignoratur, confitendi peccata dubia cum firma persuasione, esse gravem obligationem ea confitendi, efficacissimè convincit, esse gravem obligationem, atque adeò ex institutione Christi derivatam. Atqui hujusmodi usus, praxis, & consuetudo fidelium cum firma persuasione gravis obligationis semper viguit in Ecclesia usque adhuc ultima tempora, quibus unus aut alter recens Theologus ausus est antiquissimi moris ac dogmatis canitiem laceffere, idque vocare in controversiam, de quo dubitare omnes probi & docti torretò

trò seculis nefas esse putârunt. Ergo à primo ad ultimum est gravis obligatio confitendi peccata dubia, atque ex voluntate Christi Sacramentum Pœnitentiæ cum illa instituentis derivata. Jam *major* hujus discursus prob. inductione similium. Nam oleum, quo Ecclesia utitur in Sacramento extremæ Unctionis, esse benedicendum ab Episcopo: item Chrisma esse liquorem ex oleo, & balsamo confectum: Sacrificium præterea Missæ utiliter offerri pro defunctis, uti & varios ritus ac cæremonias in hoc sacrificio esse servandas, &c. Ex Apostolica traditione, atque adeò Christi institutione ad nos promanavit, ut asserit Conc. Trid. apud Franc. Bardi. *discept. 6. c. 11. p. 4. §. n. 5.* idque rectissimè colligitur ex antiquissimo usu, immemoriali praxi, & consuetudine Ecclesiæ conjuncta cum firma omnium persuasione, ita & non aliter fieri oportere. Cùm itaque similis praxis & consuetudo confitendi peccata dubia semper extiterit in Ecclesia, & fideles per tot secula communiter ac firmiter existimaverint, ea confitendi esse gravem obligationem, rectissimè inferimus, hanc obligationem esse gravem atque ex institutione Christi & Apostolica traditione descendere.

XLIII. Respondent primo, non constare, ejusmodi consuetudinem confitendi peccata dubia, esto, concedatur existere, unquam fuisse obligantem; sed tantum ut piam, & pro majori securitate conscientiarum frequentatam absque ulla de gravi obligatione, vel institutione Christi persuasione. Sed contra est. Omnes Doctores usque ad præsens sæculum unanimiter docuerunt, esse gravem obligationem confitendi peccata dubia: ergo firmiter sibi persuaserunt, esse obligationem gravem, idque non tantum in libris, & Scholis, sed etiam in praxi, cum non nisi gratis, ac temerè præsumi possit, viros sapientes in hac re, quæ vel maximè ad animæ salutem pertinet, aliud egisse, aliud docuisse.

Jam

Jam verò, quod sapientes unanimiter dicunt, & tenent, insipientes atque indocti credunt, ipsique sequuntur. Ergo homines indocti à doctrina sapientum asseverantium, esse gravem obligationem confitendi peccata dubia, in praxi non dissenserunt, cum nemini de probabilitate sententiæ contrariæ quidquam constiterit. Ergo omnes fideles sibi firmiter persuaserunt, esse gravem obligationem confitendi peccata dubia. Ergo meritò asseruimus, eam consuetudinem non tantum ut piam, magisque tutam, sed etiam ut graviter obligatoriam semper in tota Ecclesia viguisse: cumque de ejus initio non constet, id ad Apostolicam traditionem referendum. Respondent secundo, hoc argumentum nobismet esse solvendum, si convertatur adversus Immaculatam Beatissimæ Virginis Conceptionem, quam defendimus, hoc modo: fuit praxis & usus Ecclesiæ non celebrare festum Immaculatæ Conceptionis, ejusque praxis non habetur initium: ergo credendum est, ab ipsis Apostolis præmanasse: ergo non est celebrandum hoc festum. Verum hic modus evadendi facillimè repellitur. Nam aliud est negatio consuetudinis: aliud positiva consuetudo. Atqui usus, & praxis non celebrandi festum Immaculatæ Conceptionis fuit solum negatio consuetudinis. Ex negatione verò consuetudinis malè infertur prohibitio. Patet exemplis. Antehac erat consuetudo, & praxis non circumgestandi solemniter S. Eucharistiam per plateas die ipsi festiva, vel celebrandi festum dolorum, aut nominis Beatissimæ Virginis: sive erat negatio consuetudinis similium solemnitatum. Hinc tamen nemo intulerit, fuisse similia positivè prohibita. Atqui positiva consuetudo, eaque antiquissima, & quæ ab omnibus reputatur obligatoria, planè arguit præceptum, & traditionem Apostolicam. Agnovit hoc S. August. lib. 4. contra Donat. cap. 6. *illa consuetudo (inquit) quam & tunc homines sursum versus aspicientes non*

S

videbant

*videbant à posterioribus institutam, rectè ab Apostolis tradita cre-
ditur.* Similiter epist. 118. ut solvat eam quæstionem, quid fa-
ciendum sit in materia Ecclesiastica? statuit praxim, & consue-
tudinem universalis Ecclesiæ pro regula infallibili illis verbis: *simi-
liter, siquid horum tota frequentat Ecclesia.* Nam hoc, quin ita
faciendum sit, disputare, insolentissima insania est. Quare si ab
exortu Ecclesiæ extitisset continua consuetudo celebrandi festum
Immaculatae Conceptionis; sicut extitit consuetudo confitendi
peccata dubia, pari jure inferremus, id suam originem, obliga-
tionemque traxisse ab Apostolis.

XLIV. Prob. communis sententia secundo ex *Trident. sess.
14. cap. 1.* ubi sic habet: *oportet à penitentibus omnia peccata
mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam ha-
bent, in confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint.* Addit
deinde. *Nam venialia, quibus à gratia Dei non excludimur,
quamvis utiliter in confessione dicantur, taceri tamen citra culpam,
multisque alijs remedijs expiari possunt.* Ex his verbis Concilij vi-
des, illud à materia necessaria confessionis solum excludere pec-
cata venialia, eaque mortalia, quæ diligenter discussâ Conscien-
tiâ memoriæ non occurrunt. Ergo peccata mortalia dubia, quæ
memoriæ occurrunt, intra materiam necessariam confessionis in-
cludere censendum est, cum exclusio unius sit alterius inclusio;
ut asserunt Jurisperiti, dum loquimur de rebus, quæ possunt
includi & excludi. Respondent primo, Concilium idè præci-
pere confessionem mortalium, quia homines constituunt filios iræ,
Deique inimicos. Hanc autem rationem minimè procedere de
mortalibus dubijs. Nam ista, quamdiù maneant dubia, non
constituere hominem nocentem, Deoque offensum. Sed con-
tra est. Hominem esse, vel non esse DEI inimicum non depen-
det à dubio, vel etiam judicio, quod quis hodie habet de actione he-
terna

sterna, an nempe fuerit commissa, culpaque mortalis, vel non? sed ab opere re ipsa commisso. Cum dubium præsens, aut etiam iudicium de actione præterita eam neque bonam, neque malam possit efficere. Quare sicut non sequitur, me esse inimicum DEI, quia dubito, vel credo, me peccasse mortaliter, si re ipsa non peccavi mortaliter: ita non sequitur, me non esse DEI inimicum, quia dubito, vel certò credo, me non peccasse, quando re ipsa peccavi mortaliter. Cum itaque soleat contingere, ut etiam peccatum mortale dubium manens dubium constituat hominem filium iræ, Deique inimicum, si re ipsa sit perpetratum, non minus, quam peccatum, quod certò creditur perpetratum, Sacra Synodus non habuit maiorem rationem præcipiendi confessionem peccati mortalis certi, quam dubij. Respondent secundo, Concilium non magis meminisse peccati dubij, quam circumstantiarum merè aggravantium. Ergo sicut propterea multi Doctores inferunt valdè probabiliter, has circumstantias non esse materiam necessariam confessionis, ita valdè probabiliter inferre licet, non esse præceptum confitendi peccata dubia. Sed contra est: Concilium *sess. cit. c. 5. can. 7.* expressit solùm circumstantias speciem mutantem: nam, *præterea*, inquit, *colligitur, etiam eas circumstantias in confessione explicandas esse, qua speciem peccati mutant.* Unde ex opposito videtur exclusisse circumstantias speciem non mutantem, nam asserens, esse obligationem ad unum, implicite negat, esse obligationem ad alterum in illo non contentum. Atqui non expressit peccata certa, sed præcepit indeterminate, ut confiteremur omnia peccata mortalia, inter quæ etiam contineri possunt peccata dubia. Ex quo patet disparitas.

XLV. Prob. tertio. Illa peccata sunt materia necessaria confessionis, de quibus ante sumptionem Eucharistiæ procuranda est justificatio; sed de peccatis mortalibus dubijs ante sumptionem

Eucharistiæ procuranda est justificatio; ergo peccata mortalia dubia sunt materia necessaria confessionis. Major colligitur iterum ex *Trident. sess. 14. cap. 7.* ubi præcipit, ut *nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione, ad Eucharistiam accedere debeat.* Ex quibus apparet, dispositionem susceptioni Eucharistiæ præviam non consistere in sola contritione, sed insuper in sacramentali confessione, atque adeò per hanc quoque, non solum per illam peccata, de quibus tunc procurari debet justificatio, necessariò abolenda esse. Atqui peccata necessariò abolenda per confessionem sunt materia necessaria confessionis; ergo peccata, de quibus ante sumptionem Eucharistiæ procuranda est justificatio, sunt materia necessaria confessionis, *minor prob.* de omnibus illis peccatis procuranda est justificatio ante sumptionem Eucharistiæ, quæ non compatiuntur in sumente iudicium probabile de statu gratiæ: sed peccata mortalia dubia non compatiuntur iudicium probabile de statu gratiæ; ergo de illis ante sumptionem Eucharistiæ procuranda est justificatio. *maj. prob.* homo, priusquam suscipiat Eucharistiam, se dignum probare debet hoc Divinissimo epulo, secundum illud *Apost. 1. Corinth. 11. probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat &c.* Ergo tenetur formare iudicium probabile speculativum, se esse in statu gratiæ. quia nemo præterquam iustus, hoc Sacramento est dignus. Ergo ulterius tenetur, quantum in ipso est, amoliri omnia, cum quibus iudicium illud probabile componi non potest. *mi. etiam prob.* nam dubium de statu gratiæ non compatitur iudicium probabile de statu gratiæ, ut constat ex definitionibus dubij & opinionis probabilis: sed peccatum mortale dubium, sive dubium de peccato mortali commissò, est simul dubium de statu gratiæ; ergo non compatitur illud iudicium.

XLVI. Ad primum ex Fundamentis contrarijs dico, hic maximè attendi debere mentem PP, Conc. Trident. quæ non erat eo loco præsentem Theologorum controversiam decidere, sed retundere Hæreticos impiè questos, præceptum confessionis esse de re impossibili, eoque præcipi, ut fideles confiteantur illa quoque peccata, quorum non recordantur. Quare Concilium decrevit contra Hæreticos, ea solùm peccata esse subijcienda clavibus Ecclesiæ, quorum fideles discussâ diligenter conscientiam recordarentur. Ex quo manifestè conficitur, à S. Synodo obligationem confitendi peccata dubia in eo statu fuisse relictam, in quo erat ante ipsam. Atqui ante Trident. Synodum, immò & post illam ea obligatio fidelibus omnibus & doctis, & indoctis fuit certa, saltem usque ad tempora Th. Sanchez, qui id testatur in *Summa*, quam scripsit ferè ad annum 1610. Lege, si placet, virum doctissimum *lib. 1. dicti operis cap. 10. n. 66.* Ergo obligatio confitendi peccata dubia à Synodo non fuit sublata, sed relictâ in ea certitudine, quam antè habuerat. Unde Doctores contrarij de tanta Authoritate, cui plurimùm fidunt, inaniter glorientur. Negandum est igitur, eum, qui dubitat, an peccaverit mortaliter? non meminisse, quòd Deum offenderit, illâ memoriâ, quam ibi intelligit Tridentinum. nam loquitur de memoria, prout hæc opponitur oblivioni. Atqui memoria opposita oblivioni etiam cadit in dubia. cùm horum ut oblivisci, ita & recordari soleamus. Præcipit itaque Concilium, ut quis omnia peccata confiteatur, quibus se Deum mortaliter offendisse meminerit, eo modo, quo meminerit, certò, vel sub dubio. Ad textum priorem similiter dico cum P. Illung *tract. 6. disp. 6. q. 4. a. 4. n. 113.* ibi nomen conscientix non sumi rigorosè, sed prout opponitur oblivioni, quod etiam conscientix dubix convenit. Unde & peccata dubia dici possunt existere in conscientia, non ut certa, sed ut dubia.

Sanè illorum omnium, quæ nos remordent, ut etiam solent mortalia dubia, dicimur habere conscientiam. Nam aude cum veritate dicere, si potes, *nihil mihi conscius sum*, quando sentis remorsum peccati mortalis, sive certi, sive dubij. Denique nomina *conscientia*, & *consciis* hic non importare determinatè certitudinem de existentia peccati mortalis, vel inde convincitur, quod alioquin sequeretur, nullam quoque esse obligationem confitendi peccatum mortale, de quo quis habet iudicium probabile, quod commiserit, etiam dum caret omni motivo probabili, quod illud non commiserit. nam neque iudicium probabile est scientia. Si ergo Concilium eos solùm obligat ad confessionem peccati, qui de hoc certam habent scientiam, ut volunt adversarij, non obligat eum, qui habet de illo iudicium merè probabile. Sed consequens est falsum, ut nemo diffitebitur; ergo.

XLVII. Ad I. Ex rationibus respondeo, discrimen inter tribunal forense, & Sacramentale esse longum & latum. Nam in primis tribunal forense primò, & per se constitutum est, ut reus puniatur, qui delictum patravit. e contra tribunal sacramentale est institutum, ut reus, si delictum fateatur, liberetur, & absolvatur, non autem, ut puniatur. Unde hoc tribunal suapte institutione est reo exoptabile, & favorabile. Deinde certissimum est, eum, qui confitetur peccatum merè dubium, & nullum aliud, posse in foro pœnitentiæ validè absolvi. Ex quo manifestè conficitur, accusationem de delictis dubijs posse habere locum in tribunali sacramentali, esto non possit in tribunali forensi. Hinc plura discrimina sciens omitto, & in forma argumenti (siquam habet) dist. mai. Tribunal Pœnitentiæ est analogum tribunali forensi in aliquibus conc. in hoc determinato, quod modò versatur in controversia, neg. mai. &c. Sanè ex conditionibus tribunalis forensis hîc malè arguitur natura tribunalis sacramentalis: at benè ex voluntate

unitate & institutione Christi, qui illud potuit sic instituire, ut ei subijcerentur etiam peccata mortalia dubia. Atqui re ipsa ita instituisse probant nostra argumenta. Ad II. conc. Ant. neg. conseq. disparitas est, quod sententia iudicij forensis sit condemnatoria, & non indultoria. Quare iniqua est, quando infligit certam pœnam de crimine non convicto. Atqui sententia Confessarij imponentis pœnitentiam satisfactoriam, & absolventis non est sententia condemnatoria, sed indultoria, ac magnus rei favor. acquirit enim per eam pœnitentiam securitatem probabilem & remissionis culpæ, & pœnæ saltem partialis, quam securitatem prius non habebat. Ex quibus patet ad reliqua. Ad III. Constat ex dictis, Christum sacramentum pœnitentiæ instituisse non tantum pro illis, qui certò nôrunt se lapsos, sed etiam pro illis, qui rationabiliter dubitant, num fuerint lapsi? atque adeò pro lapsis vel certò vel sub dubio. In probatione consequentis nego suppositum, quod quisquam, qui dubitat, an sit lapsus? in foro pœnitentiæ præsumatur esse actu lapsus. nam neque pœnitens debet dicere, se esse lapsum, sed solum, se dubitare, num fuerit lapsus: neque Confessarius debet iudicare, pœnitentem fuisse lapsum: Unde ad IV. respondeo, illa axiomata necquicquam, & penitus extra rem obijci. Nam in primis nego, hic dubitantem esse in possessione. hæc quippe, ut satis ostendimus, stat pro lege, & obligatione confitendi. Deinde in dubio peccati mortalis magis favetur reo, dum de illo obligatur se accusare, quàm dum non obligatur. quia hæc accusatio, & totum iudicium pœnitentiæ in favorem rei est institutum. Demum confitens hæc non præsumitur malus. quia non tenetur peccata dubia confiteri ut certa. Ex hoc autem nullum præjudicium ejus innocentia con- sciscitur. Ad V. Respondeo ex Joanne de Cardenas, standò in principijs directis, quæ militant in castris sententiæ communis, præ-

præceptum confitendi peccata dubia esse probabilissimè certum. Quod si discurremus ex principio reflexo, sive ex hypothesi probabilitatis sententiæ negativæ, fatendum est, dictum præceptum esse incertum. nam probabilitas unius extremi infert indispensabiliter incertitudinem alterius oppositi. Verùm ea probabilitas solùm est Speculativa, quæ non obstat, quominus nostra sententia sit practicè certa.

CAPUT IV. DE CONSCIENCIA PROBABILI.

Controversiam hoc seculo celeberrimam, & à summis Doctoribus ingenti partium studio calidissimè decertatam impræsentiarum excitamus. Agendum est enim de licito usu sententiæ probabilis, qui unus in rebus moralibus Theologorum calamos, & ingenia hætenus maximè exercuit. Quod quidem argumentum rectè tractare ut longè difficillimum, ita & summi momenti est. Ego in hac Quæstione versabor nec planè parcus, nec multùm amplius: quippe quam viri Sapientissimi complures ita præclare, copiosèq; discussissent, ut aliquid ultra dicere ferè sit actum agere. Ad rem igitur ut veniamus, statuendus est ante omnia genuinus, atque legitimus conceptus seu definitio cum Probabilitatis, tum opinionis probabilis. Nam dici non potest, quanta hujus ad omnia, quæ dicemus, sit futura necessitas. Itaque sit.

AR-